

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 358/2016 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen työosuuskunnassa työskentelevän oikeudesta työttömyysturvaan

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Outi Alanko-Kahiluodon/vihr ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 358/2016 vp:

Onko sosiaali- ja terveysministeriö muuttanut ohjeistustaan työosuuskunnan kautta työllistyvän oikeudesta työttömyysturvaan,

miten hallitus aikoo toimia, jotta TE-hallinnon ja työttömyyskassojen päätökset sekä TEM:n ja STM:n työttömyysturvaa koskevat ohjeistukset eivät johda keskenään ristiriitaisiin tulkintoihin ja päätöksiin,

mitä hallitus aikoo tehdä, jotta sosiaali- ja terveysministeriön ohjeet vastaavat lainsäätäjän tarkoitusta eli hallituksen vastausta perusteluissa mainittuun kirjalliseen kysymykseen (KK 820/2013 vp),

mitä hallitus ja erityisesti sosiaali- ja terveysministeriö aikovat tehdä, jotta pelko työttömyysturvan menettämisestä ei estä itsensä työllistäjien työllistymistä ja

onko hallitus aikeissa kehittää lainsäädäntöä siten, että kaikki ansiotyö voi kerryttää työssäoloehdot?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Vastauksessa kirjalliseen kysymykseen KK 421/2015 vp on selvitetty laskutuspalveluyriksen kautta toimivan yrittäjän asemaa. Vastaus on täysin yhdenmukainen kysymyksessä mainittuun kirjalliseen kysymykseen KK 820/2013 vp annetun vastauksen kanssa. Työsuhteessa tehty työ kerryttää palkansaajan työssäoloehdot ja yrittäjänä tehty työ yrittäjän työssäoloehdot.

Kysymyksessä tarkoitettussa tapauksessa näyttäisi olevan kysymys siitä, onko työtä tehty työsuhteessa eli täytyvätkö työ sopimuslain mukaiset työsuhteen tunnusmerkit. Asiassa ei ole siis kysymys siitä, kerryttääkö osuuskunnan kautta tehty työ työttömyysturvaa. Ei ole myöskään olemassa ohjetta tai soveltamiskäytäntöä, jonka mukaan osuuskunnan kautta tehty työ kerryttää aina työssäoloehdot. Sen sijaan on olemassa ministeriön antama, vakiintuneeseen tulkintakäytäntöön perustuva ohje, jossa määritellään, milloin osuuskunnan jäsentä ei katsota yrittäjäksi. Ohjeessa todetaan seuraavasti: ”Jos jäsenten äänimäärä on yhtä suuri ja jäseniä on seitsemän tai enemmän, ketään heistä ei voida määräysvaltansa perusteella katsoa yrittäjiksi, vaikka he olisivat osuuskunnan hallituksen jäseniä tai toimisivat toimitusjohtajana”. Tämä ohje koskee osuuskuntia, jossa jäsenet ovat työsuhteessa osuuskuntaan. Ohje ei koske tilannetta, jossa osuuskunnan jäsen toimii yrittäjänä olematta työsuhteessa. Kysymyksessä annetaan ymmärtää, että osuuskunnan kautta työllistyvän asema olisi jotenkin muuttunut työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan päätöksen johdosta. Näin ei kuitenkaan ole tapahtunut. Jos

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 358/2016 vp

työntekijä on työsuhteessa osuuskuntaan, työ kerryttää edelleenkin palkansaajan työssäoloa. Jos henkilö toimii yrittäjänä osuuskunnan kautta, työ ei edelleenkaan kerrytä palkansaajan työssäoloa. Sosiaali- ja terveysministeriö ei ole muuttanut työosuuskunnan kautta työllistyviä koskevia soveltamisohjeitaan. Viimeksi vuonna 2013 on soveltamisohjeita täsmennetty laskutusosuuskuntia koskevilta osilta. Työosuuskunnilla tarkoitetaan tässä osuuskuntia, jotka toimivat tosiasiallisesti työnantajina ja joihin työntekijät ovat työsuhteessa. Sekaannusta aiheutuu siitä, että on osuuskuntia, jotka eivät ole työosuuskuntia, vaan toimivat välittämällä töitä jäsenilleen tai hoitamalla heidän laskutustaan. Lisäksi laskutusosuuskunnat tarkoituksellisesti pyrkivät esiintymään työnantajina, vaikka työntekijät eivät ole työsuhteessa laskutusosuuskuntaan. Ei voi siis tehdä sellaista johtopäätöstä, että osuuskunnan kautta työllistyy olisi automaattisesti työsuhteinen työntekijä.

TE-hallinnon ja työttömyyskassan päätöksissä ei ole sellaista ristiriitaa, mitä kysymyksessä annetaan ymmärtää. Työttömyyskassa arvioi sitä, onko henkilön työ luettavissa työssäoloahtoon ja TE-toimisto sitä, onko henkilö työtön. Nämä ovat kaksi täysin eri asiaa. Myöskään työministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön ohjeet eivät ole keskenään ristiriidassa.

Yrittäjän työttömyysturvasta on olemassa valtava määrä väärää tietoa ja oikean tiedon levittäminen on vaikeaa. Se ymmärrettävästi lisää työttömyysturvan menettämisen pelkoa ja voi estää työttömiä työllistämästä itseään yrittäjinä. Sosiaali- ja terveysministeriön onkin mietittävä, miten se voisi osaltaan vaikuttaa siihen, että yrittäjän sosiaaliturvasta olisi helposti saatavilla tietoa, jotta yrittäjäksi ryhtyvä voisi tehdä ratkaisunsa tosiasioiden perusteella.

Yksi pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman kärkihankkeista on kilpailukyvyyn vahvistaminen elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä parantamalla. Huhtikuussa 2016 päivitettyyn toimintasuunnitelmaan lisättiin työttömyysturvaa koskevan selvityksen tekeminen. Selvityksen pohjalta työttömyysturvajärjestelmään valmistellaan muutoksia, joilla kannustetaan itsensä työllistämiseen pää- ja sivutoimisesti, otetaan nykyistä paremmin huomioon erilaiset työnteon muodot sekä mahdollistetaan joustavat siirtymät yrittäjästä palkansaajaksi – ja päinvastoin. Tavoitteena on tehdä esimerkiksi sivutoimisen yritystoiminnan aloittaminen työttömänä nykyistä sujuvammaksi. Selvityksen osana tarkastellaan muun muassa itsensä työllistäjien mahdollisuutta työttömyysturvaan sekä yrittäjänä että palkansaajana tehdyn työn yhtäaikaista vakuuttamista työttömyyden varalle.

Helsingissä 11.7.2016

Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä